

Mikoláš Aleš

Mikoláš Aleš je jednou z nejvýznamnějších osobností generace Národního divadla. Byl předním malířem českých dějin a bezpochyby se podílel na utváření českého umění. Jeho tvorba byla ovlivněna ,zvláště v raném období, pozdním romantismem, který byl tehdy převládajícím směrem v českém umění, a na který působily také tehdejší vlastenecké tendence.

Narodil se 18. listopadu 1852 v Miroticích, pocházel ze starého rodu jehož počátky sahají až do 15. století. Jeho otec František Aleš byl písařem a později městským tajemníkem v Miroticích.. Mikoláš začal kreslit už ve čtyřech letech. V roce 1865 nastoupil na písecké gymnasium, ale pro neshody s jedním z pedagogů je musel ve 3. třídě opustit. Ve studiu pak pokračoval na písecké reálce, ale ani tu nedokončil a v roce 1869 odjel do Prahy na Akademii výtvarných umění.

Po smrti svých rodičů zůstal ve 22 letech zcela sám. Na studia si přivydělával vyučováním kreslení a ilustracemi pro různé noviny a časopisy,. Za účast v demonstraci proti profesorovi Woltmannovi, který popíral existenci samostatného českého umění byl vyloučen z Akademie a byl čtyři dny ve vězení.

V roce 1879 společně s Františkem Ženíškem zvítězil cyklem „Vlast“ v konkursu na výzdobu pro foyer Národního divadla. Po studijní cestě do Itálie pracoval v letech 1880 - 1881 na čtrnácti velkých lunetách pro Národní divadlo. Návrhy byly Alšovy, Ženíšek mu pak měl pomáhat s převedením nákresů do skutečné velikosti.

Dokončováním lunet ale porota, které se nelíbil Alšův způsob kolorování, pověřila Ženíška, a tím Alšovi velmi ublížili. Přestal dostávat další objednávky, zůstal bez prostředků a nějakou dobu se jen těžce protloukal.

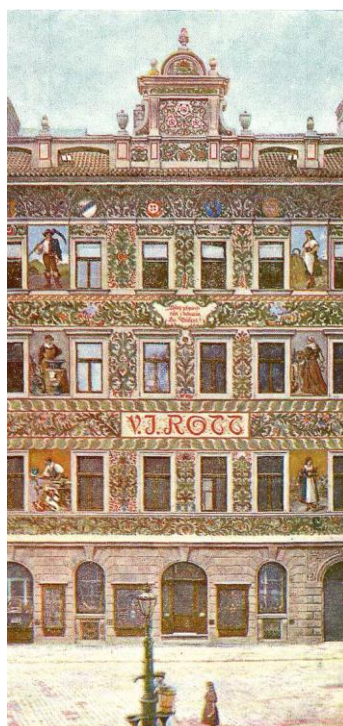
Luneta „Žalov“

V té době mu pomohl statkář a milovník umění Alexandr Brandejs, který ho také podporoval v období po dokončení lunet, kdy Aleš v důsledku kritiky pochyboval o svém talentu. Aleš se od té doby (i z existenčních důvodů) věnoval téměř výhradně kresbě a knižní ilustraci a obrazy maloval jen zřídka. Kreslil pro časopisy Květy, Ruch, Světozor, Zlatá Praha i jiné. V oblasti knižní grafiky patří k nejznámějším jeho ilustrace pro Špalíček národních písní a říkadel, pro Jiráskovy Staré pověsti české a Čelakovského Ohlasy písní ruských, ilustroval také Rukopis královédvorský a zelenohorský

Podílel se na výzdobě Obecního domu a od 90. let úspěšně navrhoval nástěnné malby a sgrafita na průčelí domů Praze, Plzni, Pardubicích a dalších městech. Uplatňoval v nich často mytologické, historické a české národní motivy.

Od roku 1880 do roku 1913 navrhl v Praze výzdobu 37 domů a veřejných budov (hlavně domy navržené architekty Wiehlem a Štechem, kteří stavěli domy s bohatě zdobenými fasádami) např. Rottův dům na Malém náměstí, Wiehlův dům na rohu Václavského náměstí a Vodičkovy ulice, dům U Kamenné Panny Marie postavený pro Štorchovo nakladatelství na Staroměstské náměstí a další.

Alšovo dílo převážně čerpá z národních a slovanských dějin a ze života lidu své doby. Vytvořil celkem na 8000 nejrůznějších kreseb, náčrtů, kartonů, ilustrací a asi 65 olejomaleb.

Navrhoval i divadelní dekorace pro činohru Národního divadla, ale také různé diplomy, hlavičky, úvodníky, kreslil do kalendářů a čítanek a vytvořil také celou řadu velmi zajímavých betlémů. Jeho největší malířské plátno je :Pobití Sasíků pod Hrubou Skálou“ (10 x 8,5 m) instalované v galerii Muzea Českého ráje v Turnově. Obraz byl vytvořen 1895 pro Národopisnou výstavu v Praze. V roce 1896 vydal výtvarný spolek Mánes první samostatnou publikaci o jeho díle a krátce nato byl jmenován čestným starostou tohoto spolku.

Při příležitosti jeho padesátých narozenin objednala u něj pražská městská rada výzdobu klenby a stěn vestibulu Staroměstské radnice a k šedesátým narozeninám byl jmenován pražským měšťanem a byl mu udělen titul inspektora kreslení na měšťanských školách a rádce v dílech uměleckých. Poslední dvě desetiletí svého života prožil existenčně zajištěn a všeobecně vážen.. Na jaře roku 1913 namaloval své poslední dílo - akvarel „Svatý Václav“. Za svého života byl uznáván spíše jako kreslíř a dekoratér, jeho olejomalby byly doceněny až ve 20. století.

Setkání Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem po bitvě u Vilémova

Mikoláš Aleš měl čtyři děti: dcera Maryna se stala malířkou, uchovávala památky na svého otce a spolupracovala na knihách věnovaných jeho dílu.

Zemřel v Praze po záchvatu mozkové mrtvice 10. 7. 1913, pohřben je na Vyšehradském hřbitově. Z Pantheonu Národního muzea na hřbitov ho provázela celá Praha.

Vypracoval: ing. Jiří Valenta

